

УРОК 15

Букви й фонemi.

Дієслівні сполучення *-ться, -шся*.

Лексико-граматичний матеріал.

1. Доконаний і недоконаний вид дієслів.
2. Утворення форм минулого часу дієслів доконаного виду.
3. Знахідний відмінок іменників, що позначають істоту.
4. Вживання недоконаного виду у значенні дії та дієслів доконаного виду у значенні результату дії.

Текст.

1. Слухайте, повторюйте.

Читайте.

– *ться* – [ц'а]

дивиться

навчається

запізнюється

– *шся* – [с'а]

дивишся

навчаєшся

запізнюєшся

2. Читайте.

хотіти – хочу

любити – люблю

дивитися – дивлюсь

писати – пишу

сидіти – сиджу

їсти – їм

пити – п'ю

йти – йду

їхати – їду

Я хочу бути інженером.

Я люблю брата.

Я дивлюсь відеофільм.

Я пишу лист.

Я сиджу на стільці

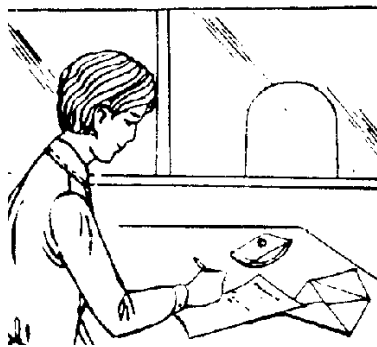
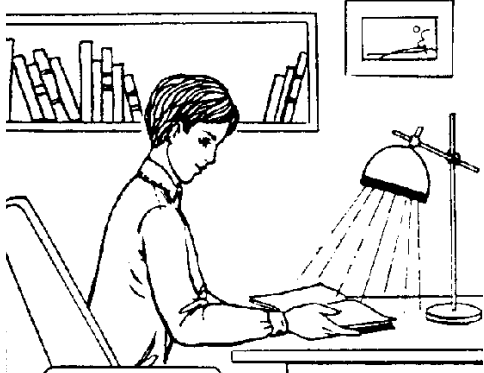
Я їм морозиво.

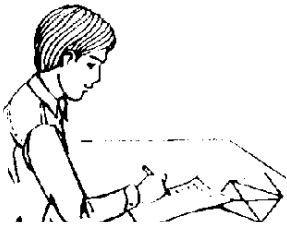
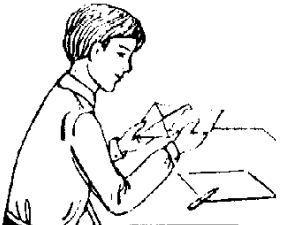
Я п'ю сік.

Я йду в гуртожиток.

Я їду в театр.

Спочатку він прочитав оповідання, а
потім написав листа.

Недоконаний вид дієслова (н.в.)	Доконаний вид дієслова (д.в.)
Процес дії (н.в.) (що робити?)	Результат дії (д.в.) (що зробити?)
<p>– Що він <u>робив</u> учора?</p> <p>– Учора він <u>читав</u> оповідання</p> <p>– Що вона <u>робила</u> вчора?</p> <p>– Учора вона <u>вчила</u> нові слова.</p> <p>– Що вони <u>робили</u> вчора?</p> <p>– Вчора вони <u>дивилися</u> фільм.</p>	<p>– Що він <u>зробив</u> учора?</p> <p>– Учора він <u>прочитав</u> оповідання.</p> <p>– Що вона <u>зробила</u> вчора?</p> <p>– Учора вона <u>вивчила</u> нові слова.</p> <p>– Що вони <u>зробили</u> вчора?</p> <p>– Учора вони <u>подивилися</u> цікавий фільм.</p>
<p>1. читати писати робити ...</p> <p>2. вивчати відповідати запізнюватися ...</p> <p>3. брати ...</p> 	<p>1. прочитати написати зробити .....</p> <p>2. вивчити відповісти запізнитися .....</p> <p>3. взяти .....</p>

завжди, інколи, довго, часто, рідко, увесь вечір, увесь день, щодня, щовечора, щороку	раптом, уже, обов'язково, нарешті ...
--	--

3. Читайте.

Я довго читав книгу і нарешті прочитав її.

Я вчив нові слова увесь вечір і добре вивчив їх.

Я вчив нові дієслова і не вивчив їх.

– Ахмеде, ти вже написав речення?

– Так, написав.

– Джоне, ти вже купив словник?

– Так, купив.

4. Складіть діалоги за зразками.

Зразки:

а) – Ти йдеш снідати?

– Ні, я вже поснідав.

б) – Ти вже пообідав?

– Ні, я ще не обідав.

в) – Де Семен?

– Він вечеряє.

– А чому ти не вечеряєш?

– Я вже повечеряв.

г) – Ніно, ти вже

прочитала новий

журнал?

– Ще ні. Вчора я читала
увесь вечір, але не
прочитала.

Н.В.		Д.В.	
<i>брати</i>		<i>взяти</i>	
теперішній час			
я	беру		
ти	береш		
він	бере		
вона	бере		
ми	беремо		
ви	берете		
вони	беруть		
минулий час			
він	брав	узяв	
вона	брала	взяла	
вони	брали	взяли	

Н.В.		Д.В.	
<i>готувати</i>		<i>приготувати</i>	
теперішній час			
я	готую		
ти	готуєш		
він	готує		
вона	готує		
ми	готуємо		
ви	готуєте		
вони	готують		
минулий час			
він	готував	приготував	
вона	готувала	приготувала	
вони	готували	приготували	

5. Читайте.

- Джоне, де ти був?
- У гуртожитку.
- Що ти там робив?
- Готував домашнє завдання.
- Ти приготував його?
- Так, приготував.

- Оксано, де ти була?
- У бібліотеці.
- Ти брала нові книги?
- Так, я взяла книгу «Українська мова».

- Максиме, що ти робив сьогодні ввечері?
- Я увесь вечір читав. У мене дуже цікава книга.
- Ти прочитав її?
- Так, уже прочитав. Можеш взяти її, Семене, якщо хочеш.
- Ахмеде, ти давно вивчаєш українську мову?
- Ні, недавно.
- Ти завжди готуєш домашнє завдання?
- Звичайно. Але вчора ввечері я не приготував домашнє завдання, тому що був у театрі. Дивився виставу «Наталка Полтавка». Дуже цікава вистава.

6. Виконайте за зразком.

Зразок: – *Увечері я читав новий журнал*
– *Ти прочитав його?*

1. Вчора ввечері я готував домашнє завдання.
2. Увесь день я вчила пісню.
3. Увесь ранок я писав лист.
4. Вчора я хотів купити олівці.
5. У школі я вивчав англійську мову.
6. Увечері я дивився новий фільм.

7. Читайте.

Зараз урок. Студенти пишуть, читають, відповідають.

Викладач запитує:

- Джоне, скажіть будь ласка, ви вчили вчора нові дієслова?
- Так, учив, – відповідав Джон.
- Ви вивчили їх?
- Ні, ще не вивчив.

Викладач запитує:

- Галино, скажіть, будь ласка, ви вчили нові дієслова?
- Так, учила.
- Ви вивчили їх?
- Це важкі дієслова, але я вивчила їх.

Потім викладач запитує нові дієслова. Студенти

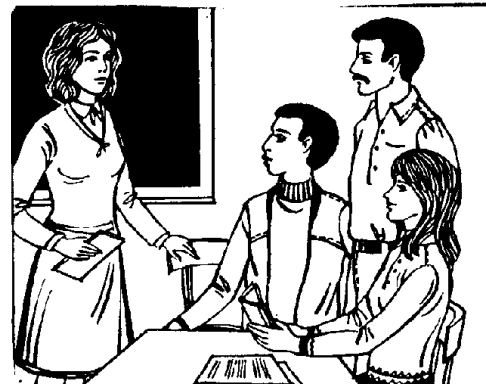
відповідають. Галина й Ахмед відповідають добре, а Джон погано. Вчора він учив нові дієслова, але не вивчив їх.

Викладач бере книгу й запитує:

- Студенти, ви читали оповідання?
  - Так, читали.
  - Ви прочитали його?
  - Так, прочитали.
  - А ви, Джоне, прочитали?
  - Так, прочитав, дуже цікаве оповідання.
- Тепер Джон відповідає добре.

– Кого ти бачив у бібліотеці?
– Ахмеда. (Я бачив Ахмеда.)

	Н.В.	Д.В.
	бачити	побачити
	<u>теперішній час</u>	
я	бачу	
ти	бачиш	
він	бачить	
вона	бачить	
ми	бачимо	
ви	бачите	
вони	бачать	
	<u>минулий час</u>	
він	побачив	побачив
вона	побачила	побачила
вони	побачили	побачили

Що робити?	Що?	Кого?
бачити знати любити слухати	фільм книгу оповідання	мене тебе його її нас їх Віктора Галину

8. Читайте.

Максим бачив Семена.

– Кого бачив Максим?

Максим дивився новий фільм.

– Що дивився Максим?

Викладач слухає студентку.

– Кого слухає викладач?

Викладач слухає музику.

– Що слухає викладач?

– Ганно, кого ти бачила
в деканаті?

– Я бачила декана.

– Семене, що ти
бачив у книгарні?

– Я бачив новий
журнал «Україна».

9. Складіть діалоги за зразком.

Зразок:

а) – Галино! Ти знаєш Семена?

– Кого?

– Семена.

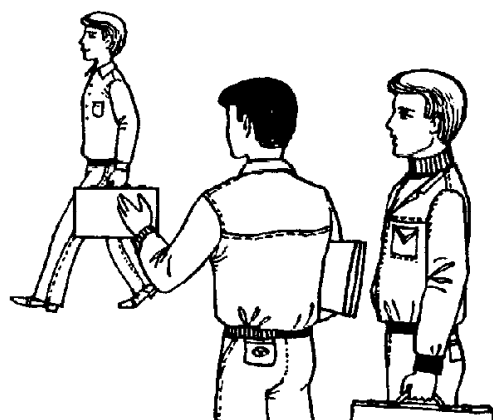
– Так, я його знаю. Це наш
новий студент.

б) – Джоне! Ти бачив Галину?

– Кого?

– Галину.

– Так, я бачив її. Вона у бібліотеці.

Дивитися	Бачити
1. Я часто дивлюся програму «Вісті». 2. Він дивиться фільм. 3. Він дивиться фільм.	1. Я погано бачу. 2. Він бачив його раніше. 3. Він бачить нове слово.

10. Читайте.

- Зіно, ти була сьогодні в бібліотеці?
- Так, була.
- Ти бачила там Оксану?
- Так, бачила. Вона дивилася фотоальбом «Черкаси».

- Галино, ти йдеш сьогодні в театр?
- Так, звичайно. Там сьогодні цікава вистава.
- Ти дивилася її раніше?
- Так, дивилася. Але хочу ще раз подивитися.

11. Прочитайте діалог.

- Добрий день, Галино!
- Добридень, Зіно! Хочеш подивитися мої фотографії?
- Так, звичайно. Як цікаво! Хто це на фотографії?
- Це моя старша сестра.
- Твоя старша сестра? Я ніколи її не бачила. Як звати сестру?
- Її звати Ніна. Ти не знаєш Ніну, тому що вона навчається в Одесі. Вона вчиться в університеті і хоче бути філологом. Ніна дуже любить літературу і багато читає. Крім того, зараз вона вивчає англійську мову.

Дайте відповіді на запитання.

1. Кого побачила Зіна на фотографії?
2. Чи вона бачила її раніше?
3. Чому вона її не бачила раніше?
4. Як її звати?
5. Де навчається Ніна?
6. Ким вона хоче бути?
7. Що любить Ніна?
8. Що вона вивчає?

ВПРАВИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Вправа 1. *Утворіть дієслова доконаного виду.*

Слухати, вчити, робити, писати, купувати, дивитися, читати, співати, відпочивати, їсти, пити, відповідати, питати, грати, обідати.

Вправа 2. *Читайте.*

- Оксано, ти вчора вчила дієслова?
- Так, звичайно.
- Ти вивчила нові дієслова?
- Я вчила їх увесь вечір, але не вивчила. Дуже важкі дієслова.
- Джоне, ти часто береш книги у бібліотеці?
- Так, часто. Сьогодні я хотів подивитися фотоальбом «Черкаси», але його вже взяв Ахмед. Тому я взяв журнал «Україна».

Вправа 3. *Пишіть за зразком.*

Зразок:

- Ахмед читав текст.
- Ахмед уже прочитав текст.

1. Студенти писали диктант.
2. Максим готував домашнє завдання.

3. Джон учив нові дієслова.
4. На уроці Галина й Зіна читали оповідання і писали вправу.
5. Галина часто бере книги у бібліотеці.
6. Вони обідали вдома.
7. Студенти відповідали правильно.
8. Вчора ввечері ми відпочивали.

Вправа 4. *Напишіть потрібні дієслова.*

1. Джон . . . нові слова щодня (вчив, вивчив).
2. Максим часто . . . листи додому (писав, написав).
3. Щовечора студенти . . . домашнє завдання (готували, приготували).
4. Раніше Ахмед завжди . . . програму «Вісті». Чому він учора не . . . програму «Вісті» (дивився, подивився)?
5. Інколи Галина . . . листи українською мовою (писала, написала).
6. Оксана завжди . . . конверти на пошті. Сьогодні вона . . . конверти в кіоску (купувала, купила).
7. Інколи ми . . . вдома (снідали, поснідали).

Вправа 5. *Допишіть речення.*

1. Галина вчила нові слова, але не . . . .
2. Ахмед вивчав українську мову, але не . . . .
3. Семен писав учора лист, але не . . . .
4. Джон готував домашнє завдання увесь вечір, але не . . . .

Вправа 6. *Замість крапок напишіть відповідні дієслова доконаного виду.*

1. Галина і Зіна довго готували домашнє завдання і нарешті . . . його.
2. Джон довго вчив нові дієслова і нарешті . . . їх.
3. Семен і Максим читали новий текст і нарешті . . . його.
4. Микола Петрович довго відпочивав. Він . . . дуже добре.
5. Ми довго писали вправу і нарешті . . . її.

Вправа 7. *Напишіть відповіді на запитання.*

Зразок: – *Чому ти не пишеш вправу?*
– *Я не пишу вправу, тому що я вже написав її.*

1. Чому Марія не вчить нові слова?
2. Чому Семен не дивиться цікавий фільм?
3. Чому Галина не готує домашнє завдання?
4. Чому Ахмед не читає оповідання?
5. Чому Джон не снідає?
6. Чому Галина не купує зошити?

Вправа 8. *Замість крапок напишіть дієслова дивитися, бачити.*

1. – Що ти . . . на вулиці? – Я . . . автобус.
2. – Ти добре . . . ? – Ні, я погано . . . .
3. – Ти вже . . . новий фільм? – Ні, я ще не . . . його.
4. Ввечері ми . . . програму «Вісті».
5. Ми . . . Джона в кафе.
6. Максим завжди . . . програму «Доброго ранку, Україно!»

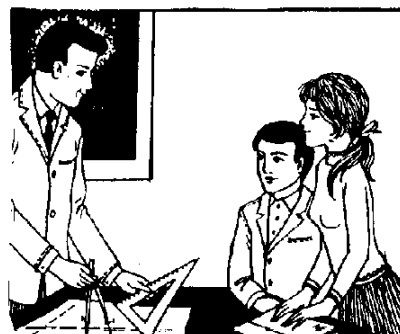
Вправа 9. Дайте відповіді на запитання.

Зразок: – *Що ти читаєш? (текст)*
– *Я читаю текст.*

1. Що слухають студенти? (оповідання).
2. Кого слухають студенти? (викладач).
3. Що ви бачите там? (будинок).
4. Кого ви бачите там? (Ахмед.)
5. Що любить Джон? (спорт).
6. Кого любить Джон? (сестра).
7. Кого запитує викладач? (студентка)
8. Що ви добре знаєте? (абетка)
9. Кого ви добре знаєте? (Галина)

Вправа 10. Пишіть, розкриваючи дужки.

1. Викладач запитує . . . . .
(студент і студентка)
2. Я хочу бачити . . . . .
(брат і сестра)
3. Ми любимо . . . . .
(література і музика)
4. Мати любить . . . . . (син і дочка)
5. Ми бачили там . . . . . (Семен і Зіна)
6. Я добре знаю . . . . . (Максим і Ганна)

Вправа 11. Пишіть за зразком.

Зразок: *Студенти слухають магнітофон.*
– *Що слухають студенти?*

1. Сьогодні ми писали диктант.
2. Викладач запитує Галину.
3. Вчора ми бачили Петра.
4. Студенти вчили новий урок.
5. Іноземні студенти вивчають українську мову.
6. Ахмед любить брата і сестру.
7. Ганна їсть морозиво і тістечко.

Вправа 12. *Об'єднайте два речення в одне і напишіть його.*

Зразок: *Ганна – бібліотекар. Ми знаємо її.*

Ми знаємо бібліотекаря Ганну.

1. Віктор – спортсмен. Я бачила його на стадіоні.
2. Ахмед мій друг. Я добре знаю його.
3. Оксана моя сестра. Я дуже люблю її
4. Микола студент. Викладач часто запитує його.
6. Ганна Іванівна – вчителька. Я бачила її в театрі.

Вправа 13.

Прочитайте текст.

Вечірня прогулянка

Часто ввечері я їду в тролейбусі в центр. Я люблю вечірнє місто. У центрі я довго гуляю. Ось гарна вулиця. Тут я бачу музей і фонтан. Я бачу дівчину. Вона поспішає.

А там іде тролейбус. У тролейбусі сидять і стоять люди. Куди вони їдуть увечері? Може додому, в театр чи в кіно?

Я йду далі. Я бачу аптеку. Туди поспішає хлопчик.

А це кінотеатр. У кінотеатр ідуть люди. Сьогодні там цікавий фільм. Раптом я побачив Джона й Галину. Вони йдуть і весело розмовляють. Джон і Галина – мої друзі. Я добре знаю їх. Вони теж побачили мене.

– Добрий вечір, Ахмеде!

– Добрий вечір! Куди ви поспішаєте?

– У театр. Сьогодні там цікава вистава. Ми хочемо подивитися її. А ти хочеш подивитися виставу?

– Ні, дякую. Я вже бачив її.

– До побачення, Ахмеде!

– До побачення! Мені вже час іти додому, готувати домашні завдання.

Потім я побачив кафе. Там я випив кави. Додому я повернувся в таксі.

Дайте відповіді на запитання.

1. Що бачив Ахмед?
2. Кого бачив Ахмед?
3. Куди йшли Галина і Джон?
4. Чому Ахмед не пішов у театр?
5. Де Ахмед пив каву?

Вправа 14. *Складіть розповідь за малюнком.*

